

פרשת וירא - הבחנה בין נסיון לאיתות

1. בראשית פרק כב

(א) וַיְהִי אֲזַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֱלֹקִים נִסָּה אֶת־אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הֲנִנִּי:
(ב) וַיֹּאמֶר קִזְזִינָא אֶת־בְּנֶךָ אֶת־יִזְחָדְךָ אֲשֶׁר־אֵהְבֶתְךָ אֶת־יִזְחָדְךָ וְקָרָתְךָ אֶל־אַרְצֵן הַמִּרְיָה וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לְעֹלָה עַל אֲזַחַר הַהָרִים אֲשֶׁר אָמַר אֱלֹהֶיךָ:

2. מדרש תנחומא (ורשא) פרשת וירא סימן כב

"ביום השלישי" - וכי מאחר שהדרך קרובה למה נתעכב שלשת ימים? כיון שראה (השטן) שלא קבלו ממנו הלך ונעשה לפניו נהר גדול, מיד ירד אברהם לתוך המים והגיעו עד ברכיו, אמר לנעריו בואו אחרי ירדו אחרי, כיון שהגיע עד חצי הנהר הגיע המים עד צוארו באותה שעה תלה אברהם עיניו לשמים אמר לפניו רבש"ע בחרתני הודרתני ונגלית לי ואמרת לי אני יחיד ואתה יחיד על ידך יודע שמי בעולמי והעלה יצחק בנך לפני לעולה ולא עכבתי והריני עוסק בצוויך ועכשיו באו מים עד נפש אם אני או יצחק בני טובע מי יקיים מאמרך על מי יתייחד שמך, א"ל הקדוש ברוך הוא חייך שעל ידך יתייחד שמי בעולם, מיד גער הקדוש ברוך הוא את המעין ויבש הנהר ועמדו ביבשה, מה עשה השטן אמר לאברהם ואלי דבר יגונב וגו' (איוב ד) כך שמעתי מאחורי הפרגוד השה לעולה ואין יצחק לעולה אמר ליה כך ענשו של בדאי שאפילו ואמר אמת אין שומעין לו

3. בראשית פרק כב פסוק יג

(יא) וַיִּקְרָא אֵלָיו מְלֶאכֶּה יִקְוֶה מִן־הַשָּׁמַיִם וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם וְאַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הֲנִנִּי:
(יב) וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי־שִׁלְחֵי יָדְךָ אֱלֹהֵי־עֵזֶר וְאֱלֹהֵי־עֵשׂ לָךְ מֵאֻמָּה קִיּוּ עֲתִידָה יְדַעְתִּי כִּי־יִקְרָא אֱלֹקִים אֶתְּךָ וְלֹא זִשְׁכַתְךָ אֶת־בְּנֶךָ אֶת־יִזְחָדְךָ מִמֶּנִּי:
(יג) וַיֵּשֶׁא אַבְרָהָם אֶת־עֵינָיו וַיִּרְא וְהִנֵּה־אֵיל אֲזַחַר נֶאֱזַנֵן בְּסַבְּךָ בְּקִרְוֵי וַיִּקְרָא אַבְרָהָם וַיִּקְזֵן אֶת־הָאֵיל וַיַּעֲלֵהוּ לְעֹלָה תְּזֹת בְּנֵי:

4. והגדת וירא

ותמה הגאון רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל הלא המדרש... אם כן עתה שראה את האיל, מדוע לא חשש שגם זה מעשה שטן שזימנו כדי שיקריבהו לעולה והתרוץ שראה שהאיל "נאחז בסבך בקרניו", הסתבך והתעכב. מיד ידע שאין זה מעשה שטן. כי רק דברים שבקדושה מסתבכים ומערמים עליהם קשיים. מעשי שטן הולכין למישרין

5. מדרגת האדם (הסבא מנובוהרדוק)

ועל שתי ההשגות הגדולות האלה העיד לנו מעשה העקדה, שלחם וניצח את השטן בכל הדרכים שרצה להכשילו בהן, כדי להפריעו מכל חלקי המצוה, ועל שניהם הוא אורב להפסידם. בראשונה יבוא להכשילו שלא יהיה ביכולתו לקיים את עצם מעשה המצוה, ואם רואה כי לא יכול לנצחו בנסיונות להפריעו מעצם מעשה המצוה, יתחיל לבקש תחבולות, איך להרוס הלשמה שלו. ושונה הוא מין מפריע ראשון מהשני, כי בשעה שבא להפסידו את עצם מעשה המצוה, אזי ישתדל להכביד עליו הנסיון במפריעים קשים, אולם בשעה שבא להפסידו את הלשמה, אזי ישתדל להקל מעליו הנסיון בכל מיני פיתויים כי ישיג מזה כבוד או ממן ...

ומצינו שבשני דרכים האלו בא השטן לאברהם ללכוד אותו בחרמו, בתחילה העמיד לו נהר על דרכו, וחשב כי בזה ימנעוהו ללכת להר

המוריה, אולם אברהם אבינו לא התפעל מהנהר ואמר "אני בתומי אלך" ...ואחר שראה כי לא יכול לנצח את מעשה המצוה, השתדל להפסיד את הלשמה שלו, לגנוב ממנו את הנסיון לגמרי, הגיד לו: "שמעתי מאחורי הפרגוד כי השה לעולה ולא יצחק לעולה" ואין כאן נסיון כלל, וכל מעשיך הוא רק מעשה חיצוני לגמרי ואין אתה לוחם נגד טבעך כלום, כי ימנעך ה' מלשחוט. על זה ענה לו: "כך עונשו של בדאי שאפילו אמר דבר אמת אין מאמינים אותו", שקר הדבר, לא שמעת מעולם מאחורי הפרגוד ולכן היו תשובותיו שונות, כי על הנהר לא יכול לומר אליו שקר אתה דובר, הרי הנהר לנגד עיניו, ולכן היה מוכרח להלוך בתמימות, כך ציוה לי הבורא, ואין לי להימנע מפני שום דבר. ועל טענת "שמעתי מאחורי הפרגוד" לא יכול להלוך בתמימות, כי אל מה ילך לשחוט את בנו, הלא הוגד לו סוד הדבר כי רק נסיון הוא ולא שישחוט אותו? ! ולכן היה צריך להרגיש כי שקר וכזב הדבר ולא שמע מעולם

6. תפארת ישראל - יכין מסכת אבות פרק ב

קמל) ודע שמתן שכרן של לדיקים לעתיד לבא. ששפתעשה הכל כאשר לויתך, ואלעפ"כ תסבול ענר ודוחק, דע כי כאן אינו עולם השכר או העונש, רק עולם הנסיון, ולפעמים תחנסה פה, ואם תעמוד בהנסיון, שצדק הכזה מאלד לע"ל דלזו תקבל שכר אמיתי גדול ורז מאלד

7. בראשית פרק לו פסוק א

וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִגְדֹרֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ כְּנַעַן:

8. רש"י בראשית פרק לו

ועוד נדקש זו וישב ציקס יעקב ליסב צסלוה, קפץ עליו רוגזו של יוסף. לדיקים מצקסים ליסב צסלוה אומר הקדוש צרוך הוא לא ליון ללדיקים מה שמתוקן להם לעולם הבא, אללל שצצקסים ליסב צסלוה בעולם הזה:

9. שפת אמת בראשית פרשת וישב

ביקש יעקב לא רצה לישוב בשלוה קפץ עליו רוגזו של יוסף. בודאי הי' לו חשש מזה. אך רצון הקדוש ברוך הוא מאיש הישראלי. אשר יהיה כל ימיו ביגיעה להוסיף בעבודתו ית"ש כי ענין התוספות אין לו שיעור. וזה ענין רוגזו של יוסף. וביאור הענין כי הכלל שכל השגה ועליות מדריגה בא רק ע"י התגברות נגד היצה"ר.

10. במדבר פרק י

(לג) וַיִּסְעוּ מִהַר יִקְוֶה דְרָף שְׁלִשִׁת יָמִים וְאָרוֹן בְּרִית־יְקֹוֶה נִסָּה לְפָנֵיהֶם דְרָף שְׁלִשִׁת יָמִים לְתוֹר כְּהֵם מְזֻזָּה:

11. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קטז עמוד א

רבן שמעון בן גמליאל אומר: עתידה פרשה זו שתיעקר מכאן ותכתב במקומה. ולמה כתבה כאן - כדי להפסיק בין פורענות ראשונה לפורענות שנייה. פורענות שנייה מאי היא? - ויהי העם כמתאננים. פורענות ראשונה - ויסעו מהר ה'; ואמר רבי חמא ברבי חנינא: שסרו מאחרי ה'. והיכן מקומה? - אמר רב אשי: בדגלים.

12. משלי פרק יט

(ג) אִוְלֹת אָדָם תִּסְלַף דְרָכֹו וְעַל־יְקֹוֶה יַעֲף לָבוֹ:

13. תלמוד בבלי מסכת תענית דף ט עמוד א

ותו אישכחיה רבי יוחנן לינוקיה דריש לקיש דיתיב ואמר אולת אדם תסלף דרכו ועל ה' יועף לבו. יתיב רבי יוחנן וקא מתמה; אמר: מי איכא מידי דכתיבי בכתובי דלא רמיזי באורייתא? - אמר ליה: אטו הא מי לא רמיזי? והכתיב ויצא לבם ויחרדו איש אל אחיו לאמר מה זאת עשה אלקים לנו

ושלוש ר"ל, כי מחמת שהעבירה נמנעת מאוד מן האדם, כי אנו מצווים ומוזהרים ומופקדים עליה שלא לעשותה, נמצא שהיא נמנעת מאד מאתנו, ע"כ יש התגברות החשק אליה כנ"ל, בבחינות ולחם סתרים יונעם. כמו כן בקדושה, כשיש מניעה לאדם, החשק מתגבר ביותר. וכל מה שהדבר הנחשק גדול ביותר, המניעה יותר גדולה.... והנה הכלל, שכל המניעות הם רק בשביל החשק, כדי שעל זה יהיה לו חשק גדול ביותר כנ"ל. ועל כן כשאדם חושק ביותר, בוודאי יוכל לעשות הדבר, ויוכל להוציאו מכח אל הפועל.... כי אין להאדם לפטור א"ע ולמצוא לעצמו תירוץ, על ידי המניעה, לומר שהוא חפץ לעשות אותו הדבר, רק שאי אפשר לו מחמת המניעה והאונס, ועל כן יהיה נחשב לו כאלו עשאה, כמו שאמרו רז"ל (ברכות ו') חשב לעשות מצוה, ונאנס ולא עשאה, כאילו עשאה. כי באמת בוודאי כשיש לו אונס, נחשב כאלו עשאה, כמו שארז"ל. אבל כל זה נאמר על מי שרוצה לצאת בזה, אזי יוצא בה, כי מה לו לעשות, כי יש לו אונס. אבל מי שאינו רוצה לצאת, רק שהוא רוצה המצוה בעצמה, או הדבר שבקדושה שרוצה לעשות, הוא חפץ בהדבר עצמו. אם כן מה מועיל לו, מה שמקילין לו שנחשב כאלו עשאה, כי אינו מקרר דעתו כלל בזה. כי הוא תאב וחפץ ומתגעגע מאד, לעשות המצוה בעצמה, ולא לצאת עם הכאלו, שנחשב כאלו עשאה. כי באמת ראוי לאיש ישראלי, שיגמור חפצו ורצונו בכל דבר שבקדושה מכח אל הפועל: ואזי, כשחושק מאד באמת, ואינו מקרר דעתו כלל במה שנחשב עליו כאלו עשאה, אזי בוודאי יגמור הדבר ויוציאו מכח אל הפועל. וישבר ויבטל כל המניעות ואונסים. כי הם לא באו רק בשביל החשק, וכשיש לו החשק הראוי לאותו המניעה, כפי גודל מעלת הנחשק, אזי ממילא נתבטל האונס והמניעה כנ"ל

22. בראשית פרק כב

(י) וישלחו אברהם את־ידו ויקחו את־המאכלות לששון את־בְּנָו:
 (יא) ויקרא אליו בלאך יקח בן־השמים ויאמר אברהם
 אברהם ויאמר הנני:
 (יב) ויאמר אל־תשלוז ירך אל־הנער ואל־תעש לו מאומה
 כיון עתה ידעתי כי־ירא אלקים אתה ולא וזשכת את־בְּנָךְ
 את־יוזיך במוצי:

23. רש"י בראשית פרק כב

זכר אחר זאת נקראת מאכלת, על שם ששארל אוכלים מתן שכרה:

24. פנח רזא בראשית פרשת וירא

רבי יצחק ב"ר יהודה הלוי חי בצרפת בתחילת האלף השישי, בסוף תקופת בעלי התוספות (סוף המאה ה"ג). היה נכדו של רבי שמואל מפליזא מבעלי התוספות ויקח את המאכלת, הפך ידו וראה שאין בה מאכלת, זהו וישלח אברהם את ידו ויקח וגו', שהפך ידו וביקש ליקח ולא מצא אמר שמא אינני כדאי להקריבו ונצטער הרבה, ביקש לחנקו בידו, זהו שנאמר אל תשלח ירך אל הנער (ולכך הוצרך המלאך לומר שנית אל תשלח ירך ואל תעש לו מאומה, כי אל תשלח ירך אצטריך להורות כנו' שבקש לחנקו בידו מפני שלא מצא המאכלת בידו,

14. רמב"ם הלכות תעניות פרק א הלכה ב

ודבר זה מדרכי התשובה הוא, שבזמן שתבוא צרה ויזעקו עליה ויריעו ידעו הכל שבגלל מעשיהם הרעים הורע להן ככתוב +ירמיהו ה'+ עונותיכם הטו וגו', וזה הוא שיגרום להם להסיר הצרה מעליהם. אבל אם לא יזעקו ולא יריעו אלא יאמרו דבר זה ממנהג העולם אירע לנו וצרה זו נקרה נקריה, הרי זו דרך אכזריות וגורמת להם להזדבק במעשיהם הרעים, ותוסיף הצרה צרות אחרות

15. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ה עמוד ב

רב הונא תקיפו ליה ארבע מאה דני דחמרא, על לגביה רב יהודה אחוה דרב סלא חסידא ורבנן, ואמרי לה: רב אדא בר אהבה ורבנן, ואמרו ליה: לעיין מר במיליה. אמר להו: ומי חשידנא בעינייכו? אמרו ליה: מי חשיד קודשא בריך הוא דעביד דינא בלא דינא? אמר להו: אי איכא מאן דשמיע עלי מלתא – לימא. אמרו ליה: הכי שמיע לן דלא יהיב מר שבישא לאריסיה.

16. בראשית פרק לו פסוק לו

ויבירה ויאמר כתנת בני זוגיה רעה אכלתהו טרף טרף יוסף:

17. רש"י בראשית פרק לו פסוק לו

ולמה לא גלה לו הקדוש צדק הוא, לפי שהחרימו וקללו את כל מי שיגלה, ושתפו להקב"ה עמהם, אבל יחזק היה יודע שהוא חי, אמר היאך אגלה והקב"ה אינו רוצה לגלות לו:

18. בראשית פרק כח

(א) ויקרא ישועק אל־יעקב ויברך אתו ויצוהו ויאמר לו לא־תקוץ אשה מבנות כנען:
 (ב) קום לך פה־נה ארם ביתה בתואל אבי אמך וקוּז־לך מישם אשה מבנות לבן אָוִי אמך:

19. בראשית פרק כט

(י) ויהי כאשר ראה יעקב את־רוחל בת־לבן אָוִי אִמּוֹ ואת־צֵאן לבן אָוִי אִמּוֹ ויגש יעקב ויגל את־האָבִן מעל פי הבָּאָר וישק את־צֵאן לבן אָוִי אִמּוֹ:
 (יא) וישק יעקב לרוחל וישא את־קלו ויברך:

20. תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף קכג עמוד א

רב אמר: לעולם רבות ממש, ולא ננאי הוא לה אלא שבה הוא לה, שהיתה שומעת על פרשת דרכים בני אדם שהיו אומרים: שני בנים יש לה לרבקה, שתי בנות יש לו ללבן, גדולה לגדול וקטנה לקטן, והיתה יושבת על פרשת דרכים ומשאלת: גדול מה מעשיו? איש רע הוא מלסטם בריות, קטן מה מעשיו? איש תם יושב אוהלים, והיתה בוכה עד שנשרו ריסי עיניה.

21. ליקוטי מוהר"ן תורה סו

ועיקר גודל החשק נעשה ע"י המניעה שמזמינן לו, כי כשאיש ישראלי צריך לעשות דבר הצריך לו ליהדותו, בפרט כשצריך לו לעשות דבר גדול הצריך ליהדותו, שכל יהדותו תלוי בזה, כגון לנסוע לצדיק אמיתי, אזי מזמינן לו מניעה. וזאת המניעה היא בשביל החשק, כדי שעל ידי זה יהיה לו חשק יותר לעשות אותו הדבר. כי על ידי המניעה שמונעין את האדם מן הדבר, על ידי זה נעשה התגברות החשק מאוד. כמו למשל כשמראין לקטן דבר הנחמד לו, ותיכף ומיד חוטפין ממנו ומחביאין ממנו, אזי הוא רודף מאוד אחר האדם, ומבקש וחושק מאוד לאותו הדבר, נמצא שעיקר החשק נעשה על ידי שחטפו ממנו והחביאו את הדבר. כמו כן מונעין את האדם במניעות מהדבר הצריך לו, כדי שעל ידי זה יהיה לו חשק יותר. בבחינות (משלי ט') ולחם סתרים יונעם, שכל מה שהדבר נמנע ונסתר מן האדם ביותר, הוא חושק אליו ונעים לו ביותר. שמזה בא תאוות והתגברות החשק אל עבירה חס

שהוא כלל לא עושה את רצון ה'. אצלנו יכול להיות מקרה שמבקשים מתלמיד חכם להעביר שיעור תורה והוא מסרב כי בזמן הזה הוא יכול ללמוד ולהתעלות, או מקרה בו האדם נצרך לקיים מצוות כיבוד הורים, אך הוא נמנע מלקיים את המצווה בטענה שיש לו דברים חשובים יותר לעשות וכן על זו הדרך... הסבא מנובהרדוק מדגיש שמול כל נסיון יש את ההתמודדות שלו. מול קושי טכני צריך להתנהל בתמימות ולהמשיך הלאה, מול קושי של פגיעה ב"לשמה" חובתו של האדם לומר לשטן שקרן ולא להלך בתמימות, הליכה בתמימות תפיל אותו בפח. הנסיון של פגיעה בלשמה קשה בהרבה מהנסיון הטכני. (אם לא ברור מה כתבתי כדאי מאד לעיין במקור 5 פשוט דברים נפלאים!)

סיכום

הקשיים כניסיונות

1-4 – אברהם אבינו מצטווה לקחת את בנו יחידו את יצחק ולהעלותו לעולה. דרך סיפור העקדה ננסה ללמוד ולהבין מתי הקשיים בדרך הם ניסיונות ועלינו להתאמץ לעבור אותם ומתי הקשיים הם צרות הבאות לאותות לנו שאנו הולכים בדרך לא ישרה.

כאשר אנו מתבוננים בתורה ובמדרשים אנו רואים שאברהם ניהל דו שיח עם מלאכים ועם הקב"ה. קשה לומר שאברהם אבינו ראה דמויות (מלבד האורחים שבאו לבקרו), אלא אברהם שמע קולות. גדולתו של אברהם שהוא ידע לאבחן מהו קולו של ה', מהו קולו של מלאך ומהו קולו של השטן. הבחנה זו דחפה את אברהם לפעמים ללכת קדימה ולפעמים לעצור ולשנות כיוון.

במדרש מתואר איך אברהם ויצחק הולכים להר המוריה. השטן מנסה לעכב אותם, בתחילה נדמה להם כנהר, אברהם ויצחק יורדים אל תוך הנהר וכאשר הגיעו מים עד נפש אברהם אבינו מתפלל לה' והנהר נעלם. לאחר מכן השטן בא לאברהם ואומר לו ששמע מאחורי הפרגוד "השה לעולה ואין יצחק לעולה". אברהם אבינו אומר לשטן שקרן וממשיך הלאה. כפי שכבר ביארנו, קשה לומר שאברהם אבינו ראה את השטן לנגד עיניו, אחרת אין כל חידוש שלא הקשיב לו, אלא אברהם זיהה שהקשיים הם מעשה שטן ויש להמשיך לצעוד קדימה ולהתגבר על הקשיים.

לעומת זאת כאשר אברהם בא לשחוט את יצחק, המלאך מצווה את אברהם לא לשלוח ידו אל הנער ולא לעשות לו מאומה. בפשט התורה אנו רואים שאברהם מיד שומע, מבחין באיל שהסתבך בסבך בקרניו, לוקח אותו ומעלה אותו לעולה. תמה הגאון ר' מאיר שפירא, מדוע כשאמר לו המלאך (שטן) לקחת את השה לעולה, אברהם לא הקשיב וכינה את השטן "בדאי" וכאשר אמר לו המלאך "אל תשלח ידך אל הנער" מיד לקח אברהם את האיל והעלה אותו לעולה. כיצד ידע אברהם לאבחן שהפעם אין זה מעשה שטן ותירץ שראה שהאיל "נאחז בסבך בקרניו", הסתבך והתעכב. מיד ידע שאין זה מעשה שטן. כי רק דברים שבקדושה מסתבכים ומערימים עליהם קשיים. מעשי שטן הולכין למישרין.

כל תפקידו של השטן לנסות להסיט אותנו מדרך הישר. כאשר אדם הולך לקראת ייעודו השטן משתמש בכל הכלים שיש ברשותו, כדי לנסות לעקם לו את הדרך, "ככל שאדם גדול יצרו גדול ממנו". לעומת זאת כאשר אדם הולך בדרך עקומה, הדבר האחרון שהשטן רוצה לעשות זה להפריע... הוא רק ישב, ישתה כוס קפה וישמח על העקמומיות שבה הולך האדם.

5- בספר "מדרגת האדם" מבאר הסבא מנובהרדוק באופן נפלא את השיטות השונות של היצר להכשיל את האדם. בתחילה מנסה ניסיונות טכניים שמקשים להשיג את המטרה. לאברהם הוא נדמה כנהר גדול, לאחר הטרמפים לא מגיעים (לפעמים בחור נוסע לפגישה, עומד בתחנה והטרמפים לא מגיעים, אומר לעצמו: "סימן משמים שזה לא השידוך", לא בהכרח נכון, יתכן מאד שזה דוקא סימן הפוך שהולך להיות כאן דבר גדול...), או שהגלגל של הרכב הלך וכו', אם האדם יתעקש ויתגבר על הקושי, השטן משנה את הטקטיקה והוא ינסה לפגוע בנקודת ה"לשמה". פגיעה בנקודת הלשמה משמעותה לשכנע את האדם שהמטרה אותה הוא רוצה להשיג אינה נכונה. אצל אברהם ניסה השטן להסיט בכך שאמר לו

6 – פעמים רבות אנו רגילים לחשוב שאם הדרך מלאה בקשיים זה אומר שצריך לשנות כיוון. בעל ה'תפארת ישראל' מלמדנו שלא כך הם הדברים. גם אם אדם יעשה ככל אשר ציווה אותו הבורא, עדין הוא יכול לסבול צער ודוחק ואין זה אומר שהוא בדרך לא נכונה שהרי העולם שלנו הוא עולם הנסיונות.

7-9 יעקב ביקש לנוח בשלווה, מיד קפץ עליו רוגזו של יוסף ומבאר השפ"א שבאו להראות ליעקב שאסור לנוח אפילו לרגע קט, כל הזמן מחפשים להתעלות וההתעלות הגדולה באה מתוך קשיים!.

10-11 בפרשת "בהעלותך" אנו רואים שברגע שעם ישראל מתחיל לצעוד לכיוון ארץ ישראל, התלונות מתגברות, כמעט כל רגע יש נפילה אחרת, אפילו מרים מדברת במשה ו"נתקעים" לשבוע, למה דוקא כשמתחילים לצעוד? כי הולכים לקראת דבר גדול והשטן עובד שעות נוספות....

הקשיים כאיתותים

עד כאן ראינו מקורות שמראים איך הקשיים לא באים לאותות לנו שטעינו, אלא הם ניסיונות ועלינו להמשיך הלאה, כעת נראה מקורות "הפוכים" ובעז"ה אחר כך ננסה לעשות "שולם שולם לעולם"

12-13 – שלמה המלך אומר "אולת אדם תסלף דרכו ועל ה' יזעף לבו", אדם הולך בדרך עקומה, מן השמים מביאים עליו צרות כדי לאותות לו שהדרך בה הוא בחר אינה נכונה, במקום להפנים את האיתות הוא מטיח דברים כלפי שמיא וצועק למה באה לי הצרה הזו.

אחי יוסף מוכרים את יוסף. מכירת יוסף היתה מכירה אידיאולוגית. אחי יוסף חששו שמא ברור הקליפות לא הסתיים וכשם שהיה ישמעאל ועשיו יש גם יוסף. הקב"ה שולח איתותים לאחי יוסף ואומר להם טעיתם בשיקול הדעת ועוון גדול עשיתם, לוקח זמן עד שהאחים מבינים את האיתותים ובהתחלה הם באים בטענות כלפי שמיא "מה זאת עשה אלוקים לנו" מדוע? "כי אולת אדם תסלף דרכו ועל ה' יזעף לבו"

הולך ללמוד הוראה, בשעה טובה סיים ומצא עבודה, מתחיל ללמד ומהר מאד מגלה שלא העבודה תפורה עליו אלא העבודה תופרת אותו, מסתובב ללוח מקבל מטח של עטים בגב, יושב על הכסא ומגלה שהניחו לו פצצת סירחון, מוציא תלמיד מהדלת והוא נכנס מהחלון. המנהל מזמן אותו לברור והמורה מתעקש יהיה בסדר עוברת עוד שנה והמנהל אומר לו להתראות, מנסה את מזלו במקום אחר וחוזר חלילה, שואלים אותו למה אתה מתעקש ואומר שהכל ניסיונות, טיפש מטופש! אתה לא שומע שמסביב כולם אומרים לך שאתה לא מתאים להוראה.

נתתי דוגמא אחת אבל הדוגמאות רבות: האם להתחתן עם הבחורה הזאת או לא, האם ללכת ללמוד מקצוע פלוני או מקצוע אלמוני, האם לגור בישוב או בעיר וכו' בכל השאלות האלו כדאי להקשיב לסביבה, כדאי להתייעץ עם אנשים שאנו סומכים עליהם.

21 – רבי נחמן מביא תורה נפלאה המסבירה שכאשר אדם הולך בדרך אמיתית צפויים קשיים רבים כדי לעורר לו את החשק והרצון, משום שכלל שדבר מוסתר יותר, כך ההשתוקקות אליו גדולה יותר. אמנם אמרו חז"ל שמי שחשב לעשות מצוה ונאנס ולא עשה מעלה עליו הכתוב כאלו עשאה, אבל בסופו של דבר הוא עשה את המצוה רק בכאלו, אנחנו לא יהודים של כאלו! אנחנו יהודים אמיתיים! שום אונס לא יעצור אותנו מלקיים את המצווה באמת וכל המשימה שלנו להתגבר על כל האונסים וכל הקשיים ולקיים את המצווה ממש בפועל וככל שיגדל החשק כך ישברו ויתבטלו כל המניעות והאונסים. אך כפי שכתבנו כל זה לאחר שאדם עשה ברור אמיתי עם עצמו ועם אחרים והגיע למסקנה שזו אכן הדרך!

22-24 – חז"ל אומרים שעיקר השכר על נסיון העקדה הוא על כך שאברהם לא שוחט את יצחק. לכאורה השכר הגדול היה צריך להיות על הקושי הגדול של העקדה ואם כן למה השכר ניתן דוקא על ההימנעות מלשחוט? התשובה נמצאת בפענח רזא ר' יצחק הלוי שחי בסוף תקופת בעלי התוספות. כאשר התבקש אברהם לעקוד את יצחק אברהם היה בשלמות פנימית גדולה מאד, הוא התחבר לציווי האלוקי והיה מוכן לשחוט את בנו יחידו בלב שלם ואפילו שמח, עד כדי כך שכאשר ציוו אותו לא לשלוח ידו אל הנער היה לו קשה לבצע את הדרישה האלוקית, אך דוקא הקושי גילה לאברהם שזה המעשה הנכון כי במקום שיש קושי שם נמצאת האמת, הוא מביט ורואה איל נאחז בסבך ומבין שאם לאיל קשה אז הוא יהיה לעולה ולא בנו.

חברים יקרים!

כאשר אנו יוצאים לדרך פעמים רבות אנו נתקלים בקשיים. על האדם לזהות מתי הקשיים הם אתגרים ומתי הקשיים הם איתותים ועליו לחזור חזרה. אברהם אבינו יוצא לעקוד את יצחק ומסביבו יש הרבה גילויים, חלקם אלוקיים וחלקם של ה"ס"מ, מעלתו של אברהם שהוא יודע לזהות את הקולות וללכת על פי האמת. העיקרון שצריך ללוות אותנו הוא הברור של הדרך כאשר אנו מבררים אם אנו בדרך נכונה, ברגע שהגענו למסקנה שכן עלינו לדעת שקשיי הדרך הם אתגרים. ללא בירור השליחות בצורה אמיתית האדם יתקשה מאד להבין מה המסר שמסתתר מאחורי מאורעות החיים העוברים עליו. שבת שלום!!

14-15 – הרמב"ם בהלכות תעניות כותב שבזמן שתבוא צרה ויזעקו עליה ידעו שהצרה באה בגלל מעשים רעים ויעשו תשובה. ואם ימשיכו מבלי להתבונן על מעשיהם זו אכזריות והצרות ילכו ויתגברו. שוב אנו רואים שהקשיים בדרך דורשים מאיתנו לא להתעלם או להתנגד, אלא לפשפש במעשינו ולשנות כיוון. דוגמא לכך מצאנו אצל רב הונא שהחמיצו לו 400 חביות יין. תמה רב הונא למה באה לו הצרה זו, ענו לו חכמים וכי אתה חושב שהקב"ה עושה דין עם מי שלא חייב בדין?! אמר רב הונא שאם יש מי שיודע על התנהלות לא נכונה שיגיד לו, וחכמים ענו לו מה שענו.

מכל המקורות האלו משמע שהצרות והקשיים באים כדי לעורר אותנו לתשובה ולחפש היכן "אשמים אנחנו", בדיוק הפוך מהמקורות שראינו בהתחלה ואם כן כיצד נוכל להכריע ולדעת מתי עלינו לשנות כיוון ומתי עלינו להתעלות על הקשיים?

ברור אמיתי לפני היציאה לדרך

אדם קרוב אצל עצמו. לקבל החלטות לבד בצמתים משמעותיים בחיים לא תמיד כדאי. מומלץ מאד לקבל חוות דעת של מכרים, הורים, רבנים, חברים, יועצים וכו'. כדאי גם לרחרר ולראות מה הסביבה אומרת על המהלכים בהם בחרנו ללכת.

16-20 אחי יוסף לא מתייעצים עם גדול הדור, להפך הם מעלימים אותה מעיניו ומכריעים בשכלם לפעול כפי שפעלו. ההתעלמות מדעתו של גדול הדור עלתה לכולנו ביוקר, אחי יוסף גם לא מתייעצים עם אבא שלהם שבמקרה זה הוא גם גדול הדור, אבל במקרים רבים אחרים, אדם אין לו רב להתייעץ אבל את אביו הוא מאד מעריך, ואם אין מעריך את אביו שימצא מישהו שהוא כן מקבל ממנו, אשתו, חברים וכו' ואם מכולם הוא לא מקבל אז יש לו בעיה במידות וודאי דרכו עקומה מתחילה ועד סוף.

במקרה זה שאחי יוסף לא התייעצו ולא עשו ברור אמיתי האם דרכם היא דרך ישרה, כל קושי שיעמוד בדרכם הרי הוא בא לאותות להם ולכוון אותם לדרך הישר.

לעומת זאת יעקב עובר קשיים רבים כשהולך למצוא את זוגתו. אך יעקב הולך בציווי הוריו שהם גם גדולי הדור "קום לך פדנה ארם ביתה בתואל אבי אמך וקח לך משם אשה מבנות לבן אחי אמך". יעקב יודע שהוא צריך להתחתן עם בת של לבן וכל קושי שיעמוד בפניו לא ימנע ממנו להשיג את המטרה. אך עדין יכולים אנו להקשות. הרי יצחק ורבקה אמרו לו "וקח לך אשה" ולא אמרו "וקח לך נשים" ואם כן, לאחר שהכניסו לו את לאה אולי היה צריך להבין שכך רצון ה' ועליו ללכת משם חזרה לבית הוריו? אלא שיעקב שמע מה אומרים על פרשת דרכים, יעקב שמע שאומרים קטנה לקטן וגדולה לגדול, יעקב לא מתעלם מהציבור, הציבור, אם הוא לא נוגע בדבר יש לו ריח בריא. לאחר שיעקב יודע שזה מה שמצופה ממנו וכל הליכתו היא בשליחות הוריו, כל קושי הרי הוא נסיון מהשטן לעכב וחובתו של יעקב להמשיך לדהור קדימה ולהתגבר על הקשיים.

גם רב הונא כשהחמיצו לו 400 חביות יין אם היה מרגיש מה חכמים חושבים על המעשה שעשה, לא היה מעלה בדעתו לעשותו

יהודי מתייעץ אם ללמוד הוראה, אומרים לו לא שייך זה לא מתאים לך אבל היהודי מתעקש וחושב שההוראה תפורה עליו.

